

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Markéta Návrátová
Název bakalářské práce: K problematice překladu idiomů z anglického jazyka

Oponent bakalářské práce: PhDr. Vladislav Smolka, Ph.D.

- I. Cíl práce a jeho naplnění:
1. Cíl práce byl stanoven a naplněn v souladu s tématem
 2. Cíl práce byl naplněn s drobnými nedostatky
 3. Cíl práce byl adekvátní, ale jen částečně naplněný
 4. Stanovený cíl nebyl naplněn
- II. Struktura práce:
1. Logická, jasná a přehledná
 2. Přiměřená
 3. Uspokojivá
 4. Nevhodná
- III. Práce s literaturou:
1. Výborná: zvoleny a použity vhodné prameny v patřičném rozsahu
 2. Velmi dobrá práce s adekvátními prameny v patřičném rozsahu
 3. Průměrná práce s literaturou
 4. Slabá, chybná nebo nedostačující
- IV. Formální stránka:
1. Odpovídá všem stanoveným požadavkům
 2. Obsahuje drobné formální chyby
 3. Nesplňuje některé zásadní požadavky
 4. Nesplňuje většinu stanovených požadavků
- VI. Jazyková úroveň práce:
1. Výborná
 2. Velmi dobrá
 3. Dobrá
 4. Podprůměrná
- VII. Náročnost zpracování tématu:
1. Velmi vysoká
 2. Vysoká
 3. Střední
 4. Nízká

Vyjádření oponenta bakalářské práce:

Autorka se ve své bakalářské práci zabývá překladem idiomů z angličtiny do češtiny, a to jak v obecné rovině, tak na základě analýzy překladu konkrétních idiomů v jednom literárním díle.

Práce je zasazena do širšího kontextu prezentovaného v teoretické části, kde se autorka na základě poměrně bohaté odborné literatury nejprve zabývá procesem překladu obecně, poté vysvětluje a srovnává různá pojetí idiomů a frazeologie, a nakonec řeší otázky převodu idiomatických spojení z jednoho jazyka do druhého. V praktické části autorka rozebírá postupy překladu idiomů v knize J.R.R. Tolkiena *The Hobbit: Or there and back again* použité překladatelem F. Vrbou.

Nesporným přínosem práce je, že na relativně malém prostoru nabízí ucelený přehled dané problematiky a následně na konkrétním autentickém vzorku literárního díla shromážděné poznatky ověřuje.

Některá tvrzení v práci lze ovšem označit za chybná či nepřesná (čísla v závorkách udávají stránku, kde se daný jev vyskytuje). Translatologii lze stěží považovat za literární vědu (6); spíše jde o disciplínu integrující různé aspekty lingvistiky a filologie různých jazyků, a to včetně prvku literárního.

Zmínka o jazykových univerzáliích (8) jako předmětu lingvistického zkoumání není jasně zasazena do kontextu – zřejmě je míněno, že idiomy jsou pravděpodobně jedním z univerzálních prvků jazyka.

Zcela chybně jsou datovány překlady Bible (9) – nejedná se o 3., resp. 4. tisíciletí před naším letopočtem, ale o staletí; v uvedené době Bible ani řečtina či latina v podobě, jak je známe, ještě neexistovaly.

Některé příklady uváděné jako anglické idiomy (26) jsou natolik gramatikalizovány, že o nich lze jen stěží uvažovat jako o idiomech: *in spite of, as soon as*, atd.

U některých výrazů je nepřesně stanoven rozsah skutečně idiomatické části, např. (33) *what on earth*; idiomatický je pouze výraz *on earth*, který se může kombinovat s dalšími tázacími slovy: *who/where/why/when on earth*. Naopak u *up to no good* (35) je standardní součástí spojení sloveso *be*: *be up to no good*.

Některé idiomy jsou nepřesně vysvětleny, např. *they walked in a single file*; zde nejde o *soubor*, ale o součást spojení *rank and file* užívaného ve vojenské terminologii, kdy *rank* znamená řadu vojáků stojících vedle sebe, a *file* zástup vojáků stojících za sebou. Spojení *rank and file* má dokonce i přenesený význam označující běžného, řadového vojáka či běžného příslušníka nějaké skupiny. Z původního významu *zástup/řada za sebou* byl odvozen význam *pořadač/kartotéka*, a teprve relativně nedávno vznikl význam *počítačový soubor*. U výrazu *pitch dark* (35) nejde o *pitch* jako fotbalové hřiště, ale o *smůlu/pryskyřici/dehet*; kombinuje se i s dalšími výrazy, např. *pitch black* = *smolně černý, černý jako smůla*. Výraz *put one's foot in it* (36-7) spíše označuje *zkazit něco, udělat něco nevhodně* (*now I've put my foot in it = to jsem tomu dal*). Spojení *into the bargain* (37) je zřejmě motivováno původním významem *bargain* = *výhodný obchod, koupě*, tedy (*dostat něco*) *nádvkem, navíc*. Spojení *collect one's wits* má obdobně motivovaný český ekvivalent *vzít rozum do hrsti*. Spojení *run short* rozhodně nelze doslovně překládat jako *běžet krátce*, protože ve svém základním významu má sloveso *run* jinou valenci.

Z formálního hlediska není zřejmé, proč jsou některé součásti výrazů zkoumaných v praktické části uvedeny tučně, zatímco jiné jsou bez zvýraznění.

V předložené práci se občas vyskytují jazykové prohřešky či nepřesnosti, či neobratné formulace, z nichž namátkou uvádím následující:

(abstrakt) - *in (the) English and Czech language(s)* – části v závorkách je nutno doplnit

- *literal and correct approach* – výraz *correct* má hodnotící funkci, což naznačuje, že doslovný překlad je nesprávný – to ale neplatí, existuje-li v cílovém jazyce identický idiom.

(9) *souměrně* – zřejmě míněno *souběžně*

(15) ... *co může být doplněno novými koncepty* – míněno *významy, pojmy*: zde jde právě o ukázkou nepřesného překladu anglického termínu *concept*.

(16) ...*zahrnuje všechny sémantické a formální ustálená spojení.*

(16) ...*má několikaslovný charakter, ...*

(19) ...*řadíme ty, jejímiž komponenty jsou slova.*

(20) *Jedná se o více slovné výrazy, ...*

(26) *Vyhledaly jsme ...*

(28) *Střetávají se (se) zlobry...* – předložka v závorce v textu chybí

(31) *elves have merry tounges* (= *tongues*); *elfy mají bujné jazyky*

(42) *Nesporně jsou (= idiomy) jedny z nejtěžších odvětví jazyka na přeložení.*

Práce splňuje základní požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji doporučuji k ústní obhajobě.

Navrhovaná známka: velmi dobře

Otázky k obhajobě:

Řada idiomů má obdobnou motivaci v češtině i angličtině, jiné jsou však specifické pro jeden či druhý jazyk. Dokázala byste najít příklady idiomů, které ani přibližnou českou obdobu nemají a vysvětlit, proč tomu tak je?

Nakolik může teoretická znalost problematiky překladu idiomů pomoci překladateli při reálném překladu?

Setkala jste se v literatuře s tím, že angličtina a čeština používají pro popis frazeologie a idiomatiky výrazně odlišných pojmů?

Podpis oponenta bakalářské práce:

Datum: 22.5.2018